

DE RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG ANTWERPEN
SECTIE FAMILIERECHTBANK
Werkingsverslag 2019

1. Een verdere realisatie van de uniformering van de werkprocessen binnen de afdelingen Antwerpen, Mechelen en Turnhout

1.1

De wettelijke lijst overeenkomstig het KB 21/12/2018 m.b.t. “modaliteiten en opsomming van de bijzondere kosten” is in gebruik. De lijst is te vinden op de website van de REA Antwerpen en wordt ook aangewend door de advocaten.

1.2

Er wordt gestreefd naar een uniforme berekening van de onderhoudsbijdrage voor kinderen.

Er werd een rekentool uitgewerkt door de eerste voorzitter van het hof van beroep Antwerpen teneinde te komen tot een zo breed mogelijk gedragen uniforme berekeningswijze van de onderhoudsbijdragen voor kinderen. Deze zit in een testfase en werd gepubliceerd in het Tijdschrift voor familierecht met de bedoeling dat ook de balie er gebruik van kan maken.

1.3

Er werd verder gewerkt aan model vonnissen op niveau van de Nationale Conferentie-Ndl- sectie familiaal.

1.4

Er werden afspraken gemaakt met de balie van de 3 afdelingen Antwerpen, Mechelen en Turnhout met betrekking tot de te voegen stukken inzake vorderingen tot vereffening en verdeling.

1.5

Modellen inzake adoptie zijn in opmaak, zowel wat vonnissen, als verzoekschrift betreft.

1.6

Eenvormige tarieven voor curatoren bij onbeheerde nalatenschappen werden aangenomen binnen de verschillende afdelingen. In het kader van een Vlaamse werkgroep werden initiatieven genomen om de tarieven verder te uniformiseren voor alle Nederlandstalige rechtbanken.

Tevens werden met de curatoren bijkomende afspraken gemaakt betreffende het afsluiten van een curatele en de invoering van een meer doorgedreven controle.

1.7

Een eenvormige werkwijze inzake de homologatie overeenkomst pleegzorg werd goedgekeurd.

1.8

Er werden initiatieven genomen tot uniformisering van de aanstelling en de vergoedingen toekomend aan de voogd ad hoc in familiale en strafrechtelijke geschillen.

1.9

De procedure in het kader van een akkoorden en vorderingen in echtscheiding, via schriftelijke verschijning.

1.10

Er werd overleg gevoerd binnen de 3 afdelingen met het openbaar ministerie met betrekking tot de procedure inzake het tijdelijk huisverbod.

2. Alternatieve vormen van geschillenoplossing

De Familierechtbank van REA Antwerpen afdeling heeft initiatief genomen om een permanentie van erkende bemiddelaars op te richten. Ter gelegenheid van de inleidingszittingen van de AF10 zijn er 2 erkende bemiddelaars aanwezig op de rechtbank die in het kader van trajectkeuze toelichting geven over de alternatieve wijze van geschillenoplossing. Er werd voorzien in een specifieke vorming voor de leden van de permanentie. Deze vond plaats op 2 momenten en zal naar de toekomst toe verder worden georganiseerd naar mate er nieuwe leden zou toetreden tot de permanentie.

De permanentie van erkende bemiddelaars is ook opengesteld voor éénieder die zich tot de rechtbank wendt voor informatie in het kader van familiale geschillen.

In het licht van de informatieplicht over de alternatieve wijze van geschillenoplossing handhaven de familierechters hun standpunt inzake de verplichte persoonlijke verschijning van partijen. Deze werkwijze is intussen goed gekend bij de balie en wordt redelijk goed opgevolgd.

Familierechters hebben zich ook individueel geëngageerd om op verschillende studienamiddagen of andere gelegenheden te gaan spreken over het nut van de alternatieve wijze van conflictoplossing.

De kamer minnelijke schikking vormt een volwaardige kamer van de familierechtbank in de 3 afdelingen en boekt zeer goede resultaten. Het merendeel van de zaken (ongeveer 75%) die voor de kamer minnelijke schikking worden behandeld, leidt tot een (deel)akkoord.

Het succes van de kamer minnelijke schikking heeft tot gevolg dat de wachttijden voor verwijzing naar de kamer minnelijke schikking blijven aanhouden. In de

afdeling Antwerpen tot meer dan 6 weken, in de afdeling Mechelen tot een maand en in de afdeling Turnhout tot meer dan 6 weken.

Met betrekking tot de rechtstreekse vattings van de kamer minnelijke schikking werd een antwoordformulier uitgewerkt dat kan ingevuld worden door de opgeroepen partij, zodat vooraf duidelijkheid bestaat of een zaak kan doorgaan of niet en desgevallend vrijgekomen tijd kan benut worden voor andere zaken.

3. Uitbouw van een digitale databank met ondersteunende documentatie

Iudexnet bevat:

- verslagen van de sectievergaderingen van de sectie,
- verslagen het verticaal sectoroverleg,
- documentatie van studiedagen
- interessante rechtspraak (relevante/principiële beroepsbeslissingen
- modellen.

De Z-schijf is de Y-schijf geworden

- in Mechelen : worden alle vonnissen en beschikkingen door rechters en griffiers per kamer hierop opgeslagen, soms met vermelding van een trefwoord achter het rolnummer. Deze schijf is toegankelijk voor éénieder van hen, zodat ontwerpen en modellen makkelijk terug te vinden zijn en kunnen worden uitgewisseld. Omwille van een grote sensibilisering en de verplichting om ze te gebruiken, werkt deze opslagmethode goed en vormt het een nuttig instrument.
- in Antwerpen : gebruikt voor opslag van vonnissen. Het betreft alle burgerlijke en familiale vonnissen, gerangschikt per jaar op rolnummer.
- in Turnhout : gebruikt voor opslag van vonnissen. Het betreft alle burgerlijke en familiale vonnissen, gerangschikt per jaar op rolnummer.

Door de invoering van Diplad werd door advocaten meer gebruik gemaakt van e-deposit.

De toegang tot BGC voor magistraten is algemeen uitgerold. Dit heeft een verlichting van het werk voor de griffie voor gevolg.

4. Efficiënte werking

Sectiebestuur:

Wendy Verhaegen (voorzitter - familierechter afdeling Antwerpen),

Mia Suykerbuyk (afdelingsvoorzitter Turnhout)

Goedele Van den Brande (familierechter afdeling Mechelen)

Ann Dockx (familierechter afdeling Turnhout)

Ahlam Dezza (referentiegrieffier - griffier afdeling Antwerpen)

De voorzitter van de sectie vormt het algemeen aanspreekpunt en tracht samen met het sectiebestuur – binnen de perken van hun bevoegdheid en mogelijkheden - de

werking van de familiesectie in goede banen te leiden en te ondersteunen. Mia Suykerbuyk en Ann Dockx volgen in het bijzondere de materie inzake vereffening en verdeling op. Goedele Van den Brande de materie inzake afstamming, adoptie en onbeheerde nalatenschappen. De materie inzake de kinderen wordt door allen opgevolgd. De referentiegriffier volgt de aspecten die de griffie aanbelangen op en fungeert als hun vertegenwoordiger en aanspreekpunt.

Taak van het sectiebestuur :

- uitwerking en opvolging van het beleid van de Familierechtbank binnen de REA Antwerpen,
- oriëntering, ondersteuning van een efficiënte werking van de Familierechtbank,
- voorbereiding van sectievergaderingen van de Familierechtbank,
- voorbereiding van het werkingsverslag van de Familierechtbank.

Vergaderingen

- telkens voorafgaand aan de sectievergadering,
- ad hoc, volgens de noodwendigheden van de sectie.

Familiesectie:

Alle familierechters van REA Antwerpen, afdelingen Antwerpen, Mechelen, Turnhout.

Taak van de familiesectie:

- uitwisseling van beroepservaring tussen de familierechters
- opvolging van de werking van de familierechtbank
- opvolging van nieuwe wetgeving inzake familierecht
- uniformisering werkprocessen

Sectievergaderingen:

- op regelmatige basis
- ad hoc werkgroepen

Er wordt van elke vergadering een verslag opgemaakt, dat voor eventuele aanvulling en/of verbetering aan alle familierechters wordt overgemaakt. Eventuele afspraken worden gebundeld en ter goedkeuring aan het Directiecomité voorgelegd. De verslagen worden op iudexnet geplaatst waar zij voor eenieder consulteerbaar zijn. Er werd een aanvang genomen tot het opstellen van een overzicht van de afspraken gemaakt in de schoot van de sectievergadering van de familierechtbank.

Sectorieel overleg

Het sectorieel overleg vindt plaats op initiatief van het Hof van beroep. In 2019 werd geen sectorieel overleg samengeroepen. Er werd wel op initiatief van het Hof van beroep wel een overleg gehouden inzake de berekening van onderhoudsbijdrage.

Conferentie REA- N- sectie familiaal:

In 2017 werd een conferentie opgericht op niveau van de Nederlandstalige rechtbanken van eerste aanleg, georganiseerd per sectie.

Doel van deze conferentie :

- opvolgen van initiatieven inzake familierecht
- uitwisselen nuttige beroepservaring en best practices,
- wetswijzigingen voorbereiden en opvolgen,
- opleidingen voorbereiden en opvolgen,
- aanspreekpunt voor de conferentie inzake familierecht(cfr. allerhande vragen tot medewerking, informatie, standpunten,...),
- verspreiden van relevante rechtspraak,
- verspreiden van relevante documentatie bij voorbeeld van studiedagen,
- overleg op nationaal niveau met de ketenpartners (bijv. jeugd)
- meewerken bij het opmaken en verzamelen van éénduidige cijfers,
- vergelijken van werkprocessen en waar opportuun en mogelijk het op elkaar afstemmen ervan, ontwikkeling van modellen nodig voor de verdere uitbouw van onze ICT-systemen,
- opvolging ict-veranderingen

Vergaderingen

- periodiek
- ad hoc
- in 2019 werden 2 vergaderingen gehouden betreffende het uitwerken van uniforme modellen en de invoering van MACH.

Er wordt verslag gemaakt van de vergadering, welke op iudexnet wordt geplaatst.

Afdeling Antwerpen

De inleidingskamer (AF10) fungeert als een regiekamer, waar het verdere verloop van de zaak wordt georganiseerd en getracht wordt om de zaken op de meest efficiënte wijze af te handelen. Hierbij wordt nagegaan welke zaken slechts een korte behandeltijd vergen (bijv. akkoorden, verstekken, eenvoudige zaken, uitzuiveren procedurekwesties,...), dan wel welke zaken ten gronde moeten gepleit worden. Tevens wordt nagegaan in welke zaken op korte termijn een beslissing zich opdringt. In dat geval wordt gezocht naar een onmiddellijke, tijdelijke oplossing alvorens de zaak later verder te behandelen. Ter gelegenheid van de inleidingszitting worden partijen ook duidelijk geïnformeerd over de alternatieve wijze van conflictoplossing. De bedoeling is dat elke zaak snel de richting krijgt die ze nodig heeft, en dat er op de pleitzittingen meer tijd overblijft om de zwaar betwiste zaken te behandelen. De dagvaarding staan vastgesteld om 9.00 uur. De verzoekschriften worden opgeroepen in 2 blokken, respectievelijk om 10.00 uur en om 11.00 uur. In juni en september werden extra inleidingszittingen voorzien. AF 10 houdt wekelijks zitting op dinsdag en donderdag en 1x per maand op woensdag. De werking van de inleidingskamer als regiekamer blijft goed bevonden.

De pleitkamers (AF9) behandelen de geschillen die een grondig debat vergen. Ook op de pleitzittingen (1 per weekdag) wordt gewerkt met blokken, namelijk om 9.00 uur, om 10.00 uur en om 11.00 uur. De pleitzittingen zijn doorheen het hele jaar meer dan gevuld, met telkens 8 nieuwe zaken (respectievelijk 4 zaken om 9.00 uur en 4 om 10.00 uur) en daarnaast eigen uitstellen van de kamer.

De grote toestroom aan zaken blijft zorgen voor overvolle zittingen. Er wordt gestreefd naar een evenwicht tussen zo kort mogelijke doorlooptijden en voldoende tijd voor de behandeling van elke zaak.

Een belangrijk probleem blijft de lange wachttijden voor de sociale rapporten van het Justitiehuis. Het voorbije jaar werden de wachttijden enigszins ingekort, toch belopen nog gemiddeld 8 é 9 maanden, wat onverantwoord is in familiezaken. Er werd tevens een grotere toestroom van tijdelijke huisverboden vastgesteld.

De familiekamers AF3 en AF4 houden wekelijks 1 inleidingszitting (dinsdag) en 1 pleitzitting (donderdag). Voor vermogensgeschillen andere dan alimentatiezaken is er een aparte pleitzitting op maandag. Op de inleidingszitting wordt zoals op de familiekamers met kinderen een vergelijkbare werkwijze toegepast. De zaken die een korte behandeltijd vergen worden behandeld, verder wordt in overleg met de raadslieden en partijen naar een passende verdere afhandeling gezocht. De vermogensgeschillen op maandag worden vastgesteld met een voorziene pleitduur. Om 11 uur is er ruimte voor inleidingen door neerlegging staten notaris, verzoekschriften vervanging notaris e.a. Op de donderdagzitting voorzien voor alimentatiegeschillen wordt vastgesteld in blokken zoals op de familiekamers met kinderen.

De familiekamers AF1 en AF2 houden eveneens een inleidingszitting. Zaken met weinig discussie of een beperkte pleitduur (korte debatten), of waar men de aanstelling van een deskundige of notaris vraagt, worden op de inleidingszitting behandeld. Ook zaken op eenzijdig verzoekschrift waar een oproeping vereist is, worden in de mate van het mogelijke mee op de inleidingszitting van maandag vastgesteld en behandeld. De overige zaken worden vastgesteld op de pleitzittingen op een vastgesteld uur met een vooraf bepaalde pleitduur. De adoptiezaken (met uitzondering van de adopties van meerderjarigen) worden gegroepeerd, zodat één zitting per maand in principe wordt voorbehouden voor adopties, ook deze zaken krijgen een vastgesteld uur. Vorderingen op eenzijdig verzoekschrift (bv. aanstelling curator onbeheerde nalatenschap, verbetering akte burgerlijke stand, erkenning als staatloze, homologatie akte van bekendheid) worden in principe slechts op zitting gebracht ingeval van negatief advies van het openbaar ministerie of van vragen tot verduidelijking vanwege de rechtbank.

Deze kamer behandelt tevens nationaliteitskeuzes en weigeringen huwelijk/wettelijke samenwoning.

De kamer minnelijke schikking houdt 7 zittingen per week, waarbij op sommige dagen simultaan gezeteld wordt door 2 rechters, met 1 griffier. Per zitting worden 3 à 4 zaken vastgesteld. De vaststellingstermijnen lopen uit tot 6 weken.

De collegiale kamer AF5 zetelt ad hoc en behandelt de beroepen collocatie.

In de afdeling Mechelen

Voor wat de familierechtbank van de afdeling Mechelen betreft, wordt niet gewerkt met een inleidingskamer. Gelet op het beperkt aantal zaken, blijkt het nuttiger de nieuwe zaken onmiddellijk voor de bevoegde kamers te laten vaststellen.

De toevloed aan dossiers was voor de MF5, MF6 en MF7, zijnde de familiekamers voor gezinnen met kinderen, hoog tot erg hoog. Waar deze kamers in 2018 konden rekenen op de bijstand van een referendaris, was dit niet meer het geval in 2019.

De echtscheiding met voorlopige maatregelen, zonder minderjarige kinderen (MF3) zetelt elke woensdag.

De MF1 behandelt de EOT. Gelet op de wetswijziging komen deze niet meer op zitting.

De kamer minnelijke schikking (MF2) zetelt 2 x per week, op woensdag en donderdag. De fixatie-termijn bedraagt ongeveer 1 maand.

De MF4 behandelt vereffening verdeling en zetelt wekelijks op dinsdag.

De MF8 behandeling alle familiaal rechtelijke geschillen die niet tot de bevoegdheid van een andere kamer behoren. Deze kamer zetelt de 1°, 3° en 5° donderdag van de maand.

Voor het overige bleef de situatie van de diverse kamers van de familierechtbank van de afdeling Mechelen nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van 2018.

In de afdeling Turnhout

Er is een inleidingszitting TF1 op maandag waar de zaken voor de TF3 (gehuwden zonder kinderen) en zaken voor TF10 (vereffeningen) worden ingeleid. Deze kamer behandelt eveneens de EOT's, de echtscheidingen op grond van onherstelbare ontwrichting en scheiding van tafel en bed voor zover een uitspraak op de inleidingszitting mogelijk is. Op deze kamer worden ook de verzoekschriften behandeld (aanstelling curator onbeheerde nalatenschap e.d.) en akkoorden die ter homologatie worden voorgelegd.

De TF4 zetelt elke maandag en donderdag (gehuwden met kinderen); dit zijn tevens inleidingskamers. Deze kamer neemt kennis van vorderingen inzake ouderlijk gezag, verblijfsregeling, recht op persoonlijk contact en de onderhoudsverplichtingen voor de gemeenschappelijke minderjarige kinderen van partijen voor zover de ouders echtgenoten of ex- echtgenoten zijn; het grensoverschrijdend hoederecht en bezoekrecht, tijdelijk huisverbod, adoptie minderjarige kinderen.

De TF2 zetelt wekelijks op donderdag van 9 tot 10.30 u voor de vorderingen van staat (staat van personen, nietigverklaring huwelijk of wettelijke samenwoning wegens schijnhuwelijk of schijn-wettelijke samenwoning, akten burgerlijke stand, afstamming en adoptie van meerderjarige kinderen, weigering huwelijksvoltrekking door de ambtenaar van de burgerlijke stand en de weigering tot het opmaken van een verklaring van wettelijke samenwoning, hoger beroep tegen vonnissen gewezen door de Vrederechter behorend tot de bevoegdheid van de familierechtbank (met uitzondering toepassing Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke)

De TF3 zetelt wekelijks op donderdag vanaf 10.30 u voor de gehuwden zonder kinderen

De TF5 zetelt wekelijks op woensdag en vrijdag voor alle vorderingen van wettelijk samenwonenden of ex samenwonenden

De TF7 zetelt op maandag om 12 u inzake nationaliteitskeuze. Deze kamer zetelt collegiaal indien nodig zoals voor beroepen collocaties op maandag

De TF6 (kamers minnelijke schikking) zetelt elke maandag, woensdag en vrijdag. De vaststellingstermijn bedraagt ongeveer 6 weken.

5. Toegankelijkheid en actieve communicatie met externe partners

Hierbij wordt steeds de grens bewaakt te worden tussen informatieplicht en consultverbod (cfr. artikel 197 Ger.W.).

De balies werden op de hoogte gehouden van eventuele wijzingen in de werking van de Familierechtbank, zowel via een jaarlijks overlegmoment in december, via informatie op de website en via tussentijdse schriftelijke informatie uitwisseling tussen de balie en de rechtbank.

Afdeling Antwerpen

Overleg met:

- Balie
- Justitiehuis
- CAW
- Openbaar Ministerie
- Het Huis

Afdeling Mechelen

Overleg met:

- Balie
- Openbaar Ministerie
- Justitiehuis
- CAW / Bezoekruimte

- Erkende bemiddelaars

Afdeling Turnhout

Overleg met:

- Justitiehuis
- Erkende bemiddelaars
- Balie
- Lienekenshof
- Ontvangst van een Nederlandse delegatie

De familierechters worden veel bevraagd door studenten, universiteiten voor, interviews, stages, scripties, relevante rechtspraak. Het staat elke individuele rechter vrij om al dan niet in te gaan op de verzoeken. Dit vergt telkens een extra inspanning voor de magistraat naast de reeds bestaande hoge werklast.

6. Samenwerking met het Openbaar Ministerie

In de afdeling Antwerpen wordt het Openbaar Ministerie ter zitting meestal vertegenwoordigd door een juriste, uitgezonderd in de kamers AF1 en AF2, waar het Openbaar Ministerie ter zitting meestal vertegenwoordigd wordt door een parketmagistraat.

Er werd met het Openbaar Ministerie een nieuwe werkwijze afgesproken inzake de advies- en informatieverstrekking. Deze werd intussen geëvalueerd en goed bevonden.

In de afdeling Mechelen wordt het Openbaar Ministerie ter zitting van de MF8 vertegenwoordigd hetzij door een juriste, hetzij door een magistraat. Op de zittingen van MF5, 6 en 7 wordt het Openbaar Ministerie steeds door een magistraat vertegenwoordigd.

In de afdeling Turnhout wordt het Openbaar Ministerie ter zitting steeds vertegenwoordigd door een magistraat.

7. Welbevinden en de werklast van de familierechters

De werklast op de familierechtbank blijft zeer hoog. De grote toestroom van zaken, het (geacht) spoedeisend karakter van de zaken, de druk om de doorlooptijden van de zaken te beperken en de besparingsmaatregelen zijn hieraan niet vreemd.

Ook kan niet voorbij gegaan worden aan de verplichtingen inzake het horen van de minderjarigen overeenkomstig artikel 1004/ en 1004/2 Ger.W. Deze wettelijke verplichting vereist bijzondere communicatievaardigheden en vraagt extra tijd en inspanningen van de familierechters. Tenslotte is er een aanhoudende stroom van nieuwe wettelijke bepalingen, die dienen geïntegreerd te worden.

Daarnaast is er een toename van beleidstaken en deelname aan overlegplatformen en allerhande vergaderingen in hoofde van de familierechters – in het bijzonder de leden van het sectiebestuur.

Er dient blijvend over gewaakt te worden dat de kwalitatieve behandeling van de zaken niet in het gedrang komt en de draagkracht van de mensen niet onopgemerkt overschreden wordt.

Gelet op het streefdoel van de wetgever om continuïteit en specialisatie binnen de familierechtbank te waarborgen, wordt het belang onderstreept van vaste en gespecialiseerde familierechters .

Er bestaat een blijvende noodzaak tot vorming en ondersteuning van de familierechters.
